

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrta leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Zakaj želimo Slovenci, naj odstopi minister Stremajer!

Nobeden izmed sedaj na ministerskih stolih sedečih mož nam Slovincem ni tako nevšečna oseba, kakor naš štajerski sorojak, mnogoletni liberallec in ustavak — g. minister Stremajer. Prav za prav bi ta mož imel uže davno odstopiti, zlasti takrat, ko je liberalnega ministerstva predsednik knez Auersperg ministrovanje odložil. Toda g. Stremajer je ostal. Vsled lanskih volitev so liberalci zgubili večino v državnem zboru. Po ustavnem navadi na celem svetu — če izvzamemo konservativne bedake na Bavarskem — pa imajo ministerske stole zasesti možje iz večine poslancev ali vsaj one stranke, katera je zmagala. Zato bi celo po liberalnem nauku in zgledu ministri Stremajer, Horst, Weidenheim morali prostovoljno, brez dalejšnjega obotavljanja ministrom iz zmagoosne stranke prostor narediti. Saj smo lani pri volitvah toliko žrtvovali iz tega uzroka, da proderemo do zmage, da otresemo neznosljivi nemško-liberalni, judovsko-oderuški jarem. Slovenci pa še posebič želimo znebiti se ministra Stremajerja. Uzrokov imamo le preveč!

Uže kot poslanec štajerskega zbora v Gradcu veljal je g. Stremajer zraven dr. Rechbauerja, ki je nekega gospoda iz spodnje Štajerske resno vprašal: „jelite, spodnji Štajer se bo vendar še dal ponemčiti do Sotle in Save“, zmiraj veljal kot najodločnoše nasprotnik Slovencev. G. Stremajer n. pr. je bil oni poslanec štajerski, kateri je glase volilne tako dolgo odšteval in delival, dokler da so dr. Dominkuševo izvolitev zvrgli in znanemu Seidlu pot v deželni itd. zbor odprli. Kmalu potem začeli smo Slovenci čutiti še trdneje roko Stremajerjevo, ker je postal minister nauka in bogočastja. Kar se je v tej zadevi zadnjih 10 let godilo na Slovenskem, tega ne pozabimo kmalu.

V pojasnilo povzamemo nekaj črtic iz jako zanimivega dopisa iz Gradca v štev. 22. „Slov. Naroda“. Pisatelj veli: „lani je velik gospod prošil prejšnje Auersperg-Lasserjevo ministerstvo,

da naj znanemu slovenskemu pisatelju in profesorju odkaže službo v Gradcu, da bode saj blizu domovine. Odgovorilo je se: „dreissig Meilen vom windischen Land“ (30 milj od slovenske zemlje) ter so profesorja poslali daleč za Dunaj na Moravsko. No, in tako se je sploh ravnalo: Slovenci so morali iz domovine, a na njihovo mesto prihajali so večjidel sami Nemci. Zato se ni čuditi, da nahajamo med 8 deželnimi šolskimi nadzorniki le 1 Slovenca. Na gimnaziji v Mariboru je 11 nemških profesorjev zraven 4 slovenskih, na realki med 13 profesorji samo 1 Slovenec. Na pripravnišču je polovica učiteljev nemška in ravnatelj ne umé ne besedice slovenske. V Celju na gimnaziji so samo 3 slovenski profesorji zraven 11 nemških. Na ptujske realnej gimnaziji je polovica profesorjev nemška, ravnatelj trd Nemec. Sploh vsi ravnatelji srednjih šol in pripravnišča na slovenskem Štajerskem so Nemci in ne razumijo materne jezika pri večini svojih učencev. Jednako je po drugod. V Celovcu je na gimnaziji 11 Nemcev in 3 Slovenci, na realki 11 Nemcev in 3 Slovenci; v Beljaku na gimnaziji 12 Nemcev in 2 Slovenci. V Gorici na gimnaziji je zraven 9 tujcev 8 Slovencev, na realki 12 tujcev in 3 Slovenci, v Pazinu na gimnaziji 10 tujcev in samo 5 Slovencev. V Ljubljani na gimnaziji štejemo 6 Nemcev zraven 14 Slovencev, na realki 8 tujcev in 7 Slovencev, v Novem mestu zraven 10 Slovencev 4 Nemce, sploh na Slovenskem v omenjenih službah 132 tujcev, a le 72 domačinov!

Kde so pa tedaj naši slovenski profesorji? Ali jih menda niti nimamo? Oh, imamo jih dosta, le doma ne. Morali so iti v tuje kraje kruha služiti, a domačega pustiti Nemcem in Italijanom. Največ biva jih na Hrvatskem, to pa večjidel samih odličnih pisateljev slovenskih: Fr. Bradaška, S. Žepič, M. Valjavec, Fr. Marn, I. Benigar, dr. Celestin, A. Musič, M. Valpotič, A. Stržič, A. Kodrič, P. Valjavec, J. Čičigoj, J. Zupan, J. Steklasa, E. Kramberger, M. Vamberger, A. Mazek, J. Komljanec, dr. Križan, L. Zima, M. Špehar, Fr. Magdič, J. Stožir, J. Staré, M. Jelovšek, M. Senekovič,

A. Postružnik, V. Lipež, skup 29 profesorjev. Toliko učenih Slovencev mora zunaj slovenske domovine biti, ker doma službe ne dobijo. Mnogo slovenskih profesorjev bilo je iz slovenskih šol prestavljenih k nemškim. Nekateri morali so jako daleč odpotovati n. pr. iz Maribora g. Šuman na Dunaj, g. Pajk v Brno, g. Müllner v Bregenz, iz Ptuja g. Glaser v Weidenau ob pruskeje meji, dalje so J. Apiha in Westra morali na Česko, Štritar, Benko, Jelenc in Kos na Dunaj, Šuklje in Detelja v Dunajsko Novo mesto, Macun, dr. Hofer, Hauptman, Žnidaršič, dr. Purgaj in dr. Klemenčič v Gradec. Naposled imamo celo kopo mladih izprašanih proforskih kandidatov, kateri si morajo kot slabo plačani suplenti, kot domači instruktorji ali celo kot ljudski učitelji slab kruh služiti zato, ker so učiteljska mesta pri nas prenapolnena z nemškimi profesorji. Ako setorej le hoče, zamore se pri nas gledè jezиковo ravnopravnosti lahko takoj začeti s spremembami Slovencev potrebnimi in ugodnimi a k temu je treba novega Slovanom tako, kakor Nemcem, pravičnega naučnega ministra.“

To pojasnilo zadostuje! Slovenci imamo mnogih in tehtnih uzrokov želeli, da popusti g. Štremajer hitrej ko mogoče ministerstvo za bogočastje in poduk. Od naših slovenskih poslancev pa se nadejamo, da bodo vsa postavna sredstva poskusili v odpravo Stremajerja; česki, poljski, še bolj pa nemški konservativni poslanci itak tudi ne gorijo za ministra Stremajerja. Slovenci ne želimo novih volitev, a se jih tudi ne bojimo, če bi treba bilo. Konservativna-narodna večina v državnem zboru pa nemški liberalni ustavaki, zlasti g. Stremajer, na ministerskih stolih, to bi našo stranko v kratkem zdelalo in razdevalo — liberalnej ustavaškeje stranki na korist in zmago! Odločnosti je povsod treba, cincanje vodi v sramoto in propad!

Družba sv. Mohora.

Po sklepu družbinega odbora so družbenikom letos namenjene te-le knjige: 1. „Slovenski Goffine“ III. snopič razlaga po uredbi č. g. L. Ferčnika, dekana v Žabnicah, sv. meše, berila in evangelja od prve do poslednje nedelje po bin-koštih z dotičnimi premišljevanji in nauki — v obsegu 12 pol. 2. „Občna zgodovina“ VII. snopič nadaljuje dogodbe srednjega veka na Angleškem in pripoveduje, kaj se je ob istem času dogodilo v Italiji, v Španiji, v Bizantinskem cesarstvu, v Arabiji in v Škandinaviji, na Danskem, Norveškem in Švedskem. Spisal g. Josip Staré, profesor višje realke v Zagrebu — v obsegu 10 pol. 3. „Škodljive domače živali“ v podobah. Družbenikom slavnoznani spisatelj g. prof. Franc Erjavec v Gorici, opisuje v osem razdelkih domače živali, ki škodujejo. I. Človeku in njega zdravju. II. Našim domačim živalim. III. Po hišah in shrambah. IV. Sadnemu drevju. V. Zelenjavji. VI. Polju in senožeti. VII. Vinogradu in

VIII. Gozdu. Namen tej knjigi je, tudi manje izobraženega gospodarja seznaniti s škodljivimi domačimi živalmi tako, da iz opisa lahko izpozna škodljivca in da v knjigi najde vse, kar bi ga o tem škodljivcu utegnilo zanimati, kako n. pr. se plodi in kako ga mogoče zatreti itd. Knjiga bode obsegala kakih 8 pol in blizo 70 podob bode opis razjasnovalo. 4. „Slovenske Večernice“, 35. zvezek 7 pol in donaša: Životopis dr. Janeza Bleiweisa s podobo, zanimivo Jurčičevo povest: „Ponarejeni bankovci“, razun pesem in krajših raznovrstnih spisov: „Kratek pregled avstrijske zgodovine;“ Besedo o zemljiščinih knjigah;“ zbirko narodnih pripovedek in „Torbico podukov mladim gospodarjem, ki prično kmetovati.“ 5. Koledar za leto 1881 z raznoterim berilom za poduk in kratek čas; in 6. Cerkvena Pesmarica“, ktero prireduje odbor društva sv. Cecilije v Ljubljani. Obsegala bo kratek poduk o notah in zbirko najboljših cerkvenih pesem, kakor jih poje priprosti narod pri božji službi, in druge, ki so jih zložili razni skladatelji, z notami za en in dva glasova. Razdeljene so v pesmi za razne čase cerkvenega leta, v pesmi Matere božje in lavretanske litanije, v pesmi od angeljev in svetnikov božjih, v razne pesmi, n. pr. Te Deum in responsorije. Pesmam sledijo molitve pri sv. meši, za spoved in sveto Obhajilo, za razne pobožnosti, za popoldansko božjo službo, litanije itd. Po dogovoru bode zelo bogato in obširno gradivo uredjeno tako, da ne bo treba, Pesmarico razdeliti v dva posamezna snopiča, ampak ena cela knjiga bode na blizo 25 tiskanih polah v obliki priročnih molitvenih bukev obsegala pesmi in molitve in pevceem in nepevceem lahko služila tudi za molitveno knjigo. Knjige se tiskajo v 25—26.000 iztisih. Slovenci! to je načrt, po katerem si bode družba prizadevala letos izvrševati prevažno in blago svojo nalogo Bogu v čast, Vam v korist. Družbin napredek in razvitek je ob enem Vaš napredek, Vaš dobiček, Vaša čast. Oglasite si tedaj tudi letos ob pravem času in prav obilno, da število udov nikjer ne bode zaostalo, ampak povsodi veselo naraščalo. Častite gg. poverjenike pa uljudno prosimo, naj se pri oglaševanji in zapisovanji udov blagovoljno ravnajo po navodu, ki je v „Koledarji“ stran 144 zaznamovan. Dostavimo le še to, da bode tiskarna udom, kateri želijo „Pesmarico“ vezano v roke dobiti, ravno tako ustregla, kakor se je to zgodilo gledé „Nebeške hrane“ in „Šmaric“. Veznina je določena po najnižji ceni in sicer za iztis vezan v pert na 40 kr. v usnje na 60 kr., v usnje z zlatim obrezkom na 80 kr. „Priatelj“.

Gospodarske stvari.

Kako z vinom ravnati v kleti in na potu po zimi.

M. Nenavadno hudi mraz je vinskim posestnikom in trgovecem marsiktere neprilike z vinom

v kletéh in na potu prinesel. Vinu namreč škoduje vsako močno razhlajenje kleti. Zato je treba na vso moč gledati na to, da se klet jako ne razhladi. Skrbno zapiranje in zadelavanje kletnih oken, naprava podvojnih ali celo trojnih duri na kletnem vhodu, to so najprostejši pomočki, s katerimi se razhlajenje kleti lahko zabrani. V kletih, ki so dosti globoko pod zemljo vsaj 4—5 metrov in na katerih so še kaka druga poslopja, ne more, ako so okna dobro zaprta in zadelana, tudi najhujši mraz zvnaj kletne topline znatno znižati.

Dosti težavnejše pa je, če gre za to, da se vino po zimi bodi si na vozu ali po železnici kam daleč zapeljati ima. Prav za prav bi se o hudem mrazu vino celo ne smelo prevažati. Ker se pa manjše mere vina v pučelih in steklenicah tudi po zimi morajo zaradi kupčijskega posla razpošiljati, zato je treba pri razpošiljavi vina po zimi vse skrbni in previdnosti. Najnavadnejša prikazen, ki pri vinu ali v sodih ali v steklenicah po zimi razpošiljanem nastopi, je izločevanje vinskega kamna. Najde se navadno kot peskovita vsedbina na dnu sodov ali steklenic. Dobroti vinski to izločevanje vinskega kamna ravno ne škoduje, vendar pa nima nihče vina rad, v katerem se trde tvarine nahajajo. Ni toraj drugega pomočka, kakor o hudem mrazu vino kot hitro vožnino pošiljati in tako zamotati in zavarovati, da mraz ne more do njega. Sodi se toraj denejo v druge sode, kateri so z žaganjem okoli in okoli znotraj dobro nadelani. Steklenice se poteknejo v slamnate preobleke in se potem v žaganje v zaboje položé, ki so dosti veliki, da se morejo steklenice še s kakim slabim sprejavavcem toplote z žaganjem, slamo itd. dobro zadelati.

Pri prav hudem mrazu se more pa tudi primeriti, da vino v sodih na potu zmrzne. Največkrat gre sod pri taki priliki v konce in le malo pomaga sod ne do polnega naliti, da bi se tako zabranilo, da ga ne raznese. Vino namreč povsodi zmrzne, kjer se sodove stene dotika, in ker se led raztegne, tako sod ali steklenico raznese. Včasih pa sod in steklenica cela ostane in tu ni drugega pomočka, ko sod ali steklenico spraviti na kraj, ktereга toplina je več stopinj nad lednikom, da se tako vino po malem raztaja. Navadno je vino mnogo vinskega kamna izločilo. Ta se pusti, da se vsede in vino potem v steklenice ali v sode pretoči. Tudi se more čiščenje po umetnih sredstvih ali po precejanji pohitriti. Tu je treba omeniti, da nikdar vse vinu v sodu ali steklenici ne zmrzne, jeden del ga še zmirom ostane tekočega; kajti alkohol je tvarina, ki tudi pri najnižji temperaturi tedaj pri najhujšem mrazu trda ne postane. Del vina, ki je tekoč ostal, ima ves alkohol in vse izvlečevine v sebi, kolikor jih je v vinu. Zmrznjeni del obstoji po svoji glavni strani iz vode in ima le prav malo alkohola in izvlečevin. Ako se tekoči del od zmrznjenega dela loči, dobi se v prvem pijača, ki je po svojem okusu neka srednja

stvar med sladinom in likerom, vinu sicer nekaj podobna, pa vendar nekakošnega posebnega, tujeга okusa. Ko se zmrznjeno vino zopet otaja, ima ta tekočina zopet lastnosti vina, kakoršne je imelo pred zmrznjenjem. Po skušnjah, ktere so se v tem oziru naredile, se zdi, da vinu cvetlica še boljše in harmoničnejša postane. Vendar pa pravi Dr. J. Bersch, da tega izreka neče kot potrjeno resnico nikomur priporočevati. Kot ravnilo za kletarja, kako z vinom o hudom mrazu ravnati, toraj velja, da klet proti pristopu mrzlega zraka skrbno varuje, da se o hudem mrazu vino ne razpošilja in razvaža, in ako se to vendar le zgoditi mora, naj se vinu zametek tako izbere, da je vino proti zmrznjenju zavarovano in da se tako hitro ko mogoče prepelje. Iz vsega je pa tudi jasno, kaj se ima z vinom storiti, ki je v kleti zmrznilo. Najboljše ga je pustiti pri miru, da zopet samo o sebi tekoče postane in ga potem o pravem času pretočiti.

„Prakt. Ldw.

Kaj početi z zmrznjenim krompirjem. Letošnjo zimo je v več krajih zmrznil krompir. Kaj početi s takim krompirjem? Kemijske preiskave kažejo, da zmrznjeni krompir ne zgubi svoje redivne moči, da tedaj fabrike iz zmrznjenega krompirja ravno tako morejo delati špirit ali štirko, ako ne bi po zmrzlini rad gnjil. Ker tedaj rad gnjije, se zato ne dá dalje časa ohraniti. Ali pa zmrznjeni krompir ni morebiti za živež škodljiv? Kuhani ne škoduje niti živini, o nekuhanem zmrznjenem krompirju pa je znano, če se živini poklada, da breja živina po njem rada zvrže. Kaj tedaj početi z zmrznjenim krompirjem, če je takega veliko? Kuhati naj se dá in potem v kadi ali jame vsuje in prav močno vtači, tako, da prav nič zraka ne ostaja v kupu, po katerem bi se krompir skisal in pokvaril. Tako vtačeni kuhani krompir trpi za živinsko klajo dolgo, ki se posebno dobro prileže prešičem, pa tudi molznim kravam tekne.

„Novice“.

Vinska trta je na Nemškem in Ogerskem hudo pozebla, tudi sadunosno drevje trpelo je nezrečeno po nenavadno hudej zimi.

Sejmovi na Koroškem. 10. febr. Paternijon; 11. febr. zgornji Drauburg; 17. febr. Gmind; 19. febr. Strassburg.

Dopisi.

Iz Škal. (Volitve). Ravno s tem tednom se pri nas konča velikonočno spraševanje, pri tej priliki pa tudi volitev, namreč volitev cerkvenih ključarjev, ktere so hoteli naši liberalci pretečeno leto kar mahoma odstaviti in po svojem kopitu druge vrinoti. Vkljub temu pa sta izvoljena oba prejšnja vrla moža. Dobila sta večino glasov! Jednako dobro se je dovršila srenjska volitev; za župana izvoljen je g. Franjo Srebotnik, jegov prvi

svetovalec je g. A. Jan, oba prava narodnjaka, ves drugi odbor je sestavljen iz pravih konservativnih mož. Toraj je nam upati boljše prihodnosti, da bi se vendar ne gospodarilo rakovo pot. Strašno togoto in nevoljo napravila je ta volitev vsemu prejšnjemu občinskemu odboru, posebno g. županu, jegovemu prvemu svetovalcu in nekej drugej veljavnejšoj osebi, vsi ti se tako jezijo, da bi skoro ob pamet prišli, ker so propadli pri volitvi, akoravno si je g. župan še to čast prisvojil, da je sam sebe volil, pa vendar zastoj. Eden pa izmed volilcev, tudi jegov prijatelj, je svojo kapo metal po mizi rekoč: „vselej še je moja beseda kaj veljala.“ No, takrat ni naša stare veljave. Novi odborniki so najbolj željni pregledati srenjske račune. Vse dosedanje upiranje ne pomaga nič.

Eden izmed srenjčanov.

Iz Svičine. (Vel. č. g. Aleksander Setznagel častni srenjčan). Ob času farnega oskrbnišva pret. l. so velečestiti gospod Aleksander Setznagel, opat sv. Lambrehta na gornjem Štirskem, ob nedeljah in praznikih, ko ni bilo več tamkaj g. kaplana, z veliko radostjo ob šestih na prošjo farnega oskrbnika večkrat meševali. Ko so Svičinci zagledali visokovrednega častitega 78. let starega še čvrstega opata k altarju priti, so jim nehoté solze prisilile iz očes zaradi ponižnosti in ljubeznjivosti, kojo so jim s tem dokazali. Bili so 23 let oskrbnik Lambreških posestev v Svičini, katera jim je po lastni izjavi postala druga domovina in zato so tudi iz ljubezni do Svičincev farnega oskrbnika željo dopolnili. Za toliko ljubezen se niso znali Svičinski posestniki drugače hvaležni skazati, kakor s tem, da so obče spoštovanemu velečestitemu gospodu opatu sledečo diplomu poslali: Častna diploma visokovrednega častno rojenega gospoda gospoda Aleksandra Setznagel, infuliranega opata visokovrednega Benediktinskega samostana sv. Lamberta na Gornjem Štirskem, konzistorijalnega svetovalca Sekovske in Lavantinske škofije. Gledé mnogovrstnega in zdatnega delovanja, katero ste Visokorojeni, visokovredni gospod prelat! ob času mnogoletne navzočnosti v naši sredini, kot moder svetovalec v javnih in zasebnih zadevah, kot marljivi sodelovalec k hasku srenj, kot mili podpiratelj in prijatelj tukajšnjih duhovnikov, in blagodušni pomočnik šolske mladine, kakor tudi silo trpečih tukajšnjega prebivalstva skazali, si štejejo ponižno podpisani v posebno veselje Vas, visokovredni gospod prelat, s sklepom 20. novembra 1879 za častnega uda srenj: Svičine, Plača, Slatine, Špičnika in Vrtiča izvoliti z najponižnejšo prošnjo, to kot dokaz naše hvaležnosti, najizvrstnejšega češčenja in spoštovanja sprejeti.

Srenja Svičina: Franc Ferline sr. predstojnik. Anton Hernet sr. svetov., Matevž Brezner sr. svet. Srenja Plač: Andrej Kremave sr. predst., J. Menhard sr. svet., Franc Brezner sr. svet. Srenja Slatina: Jurij Černe sr. predstojnik, Jaka Jakopa sr.

svetovalec, Boštjan Jost sr. svet. Srenja Špičnik: Jaka Kaube sr. predstojnik, Jurij Pec sr. svetov., Matija Štindl sr. svet. Srenja Vrtič: Miha Lorber sr. predstojnik, Janez Rat sr. svetovalec, Jurij Šerbinek srenjski svetovalec. Srčna želja vseh je, da še nam Gospod Bog tako ljubeznjivega gospoda mnoga leta pri najboljšem zdravju ohrani.

J. Ž.

Iz Slovenskih goric. Dovolji zopet preljudi „Slov. Gosp.“ prostorček kmetskemu mladenču, da naznani nekte vrstice v listu. Trda zima, ki pri nas precej hudo pritiska, nam ne obeta nič kaj prida. Že lanski november bil je precej mrzel, kakor sicer navadno ni. Mesenca decembra imeli smo toliko mraz, da nam je po kleteh veliko škode napravil. December bil je res strašen konec sedemdesetnicam. Zimine še precej dobro kažejo. Bog nam jih ohrani! Naj se ne uresniči pregovor, ki pravi: kedar saninec dolgo gre, se po malem kruh je. Jeseni pretila nam je živinska kuga, zato se nam je jesenska paša ustavila, a druga hujšega ni bilo. Hvala Bogu. Govori se, da 1880 bode dobro vinsko leto. Ako je res, da vsako 23. leto je dobra vinska letina, je to verjetno, ker dobro vinsko leto bilo je 1857. Mraz decembra škodil je tudi nekoliko sadnemu drevju. Več so trpele hruške, kakor jablane. Tudi črešnje so nekoliko poškodovane. Bog ne daj, da bi letos zopet drevesa stale prazna, kakor pretečeno leto; bila bi za nas huda šiba božja. Bog nam daj boljših osemdesetnic.

F. F.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V državnem zboru pride sedaj mnogo najvažnejših postav v končno obravnavo, ker so razni odbori svoje delo izvršili. Ako bo večina konservativno-narodna lepo stanovitna, tedaj bo kmalu odpravljeno od liberalcev uvedeno posilno legaliziranje, uvedena bo nova in boljša obrtnijska postava, odušna postava, dalje postava zoper ponarejanje vina, postava, po kateri bodo za vojake nesposobni nekaj malega morali plačevati, kateri denar pride v posebno blagajnico, iz katere se bode podpora delila ženam, otrokom in sploh zapuščenim osebam vojakov, ki bodo morali iti na vojsko; gruntni davek bo tako uravnan, da bo se po novem načinu začel računati od 1. jan. 1881 naprej, vendar tako, da bode vsak kmet zamogel do tiste dobe pritožiti se pri deželnej komisiji za pritožbe (reklamacije). Postava o bosenskej upravi je pa uže sprejeta tako, kakor od ogerskega državnega zbora. Glasoviti Ofenheim uvidevši, da bi bila njegova volitev zaradi kupovanja glasov ovržena, odložil je sam rad poslanstvo, preden je umazana reč prišla v javno obravnavo; to je tudi od njega bilo najpametnejše. Siromakom v Galiciji dovolilo je se 1/2 milijona brezobrestnega posojila iz državne blagajnice. — Grof Taafe je baje hotel dva konservativca poklicati

v ministerstvo, toda vse odložil, ker so žugali odstopiti Stremajer, Horst in Weidenheim. No, ko bi le hoteli brž odstopiti, večina narodov, večina davkeplačilcev bi se gotovo ne jokala. — Baron Hübner je v delegacijah omenil, da je Bismark po francoskeji vojski hotel pograbit polovico Avstrije; dalje svetoval je baron Hübner, naj se Avstrija poskusi porazumiti z Rusijo, da ne pride z ruskim narodom v boj; judovsko-nemške in liberalne liste so te pametne besede tako ugriznile, da te od Angležev in Bismarka podmitane duše kar rohnijo in se penijo same jeze! To je gotovo pomenljiva prikazen v Avstriji! — Jako osupnila je svet novica, da bodo okoli cesarskega mesta Dunaja začeli navažati nasipe in delati šance, da bo Dunaj velikanska trdnjava, kakor Pariz ali Rim. Pravijo, da je to potrebno, ker je sedaj naša vojska slabša od nemške! — Nemško-pemski poslanci so skovarili spomenico proti tirjatvam Čehov in jo hočejo cesarju predložiti. — V Saleburgu je pogorel tamošnji veliki kolodvor. — Cesarica je odpotovala v Irlandijo na lov; cesarjevič Rudolf pa gre v Draždane; pravijo zato, da si ondi izbere saksonske princesinjo za nevesto, ki bi utegnila toraj kedaj biti naša cesarica. — V ogerskem državnem zboru je poslanec Istoczy zopet tirjal, naj bi se vsi židovi ali Judje iztirali iz dežele, ker so ti za vse Oggersko največja nesreča. — V Zagrebu so dijaki magjaroljubivim poslancem šipe na oknih vzbili. —

Vnanje države. Papež Leon XIII. baje zadnji čas bolehalo, siromakom Ircem so poslali 10.000 lir. — Italijanska vlada rovlje v Albaniji, katero želi Turkom vzeti in za sebe pograbit. Sploh Italijani mislijo na boj; te dni je nemški cesarjevič prišel v Italijo potem ko se je bil dolgo posvetoval z Bismarkom in starim Viljelmom. Tajiti se tudi ne da več, da se po zgledu Nemčije na nos na vrat orožajo Francozi, Belgijani, Holandčanje, Švicarji, Švede in Rusi; dolgo orožja ne bodo mirno nosili. Zima je pa po vsej Evropi silna, celo sred Italije zmrznilo je Perugijsko jezero. — Neprijazna proti nam pokazala je se Italija, ker je colnino na naše železo pozvišalo od 4 do 10 frankov. — Ruska carica vrnila je se iz Francoskega domov. V Peterburgu so več Nemcev zasačili, ki so nibilistom tiskali na skrivnem rovarske liste. — Katoličani v Severnej Ameriki pobirajo za uboge Irce, v New-Yorku nabrali so 25.000 dolarjev. — V Marokanskem v Afriki so mohamedani vzdignili se zoper oderuške Jude in jih mnogo ubili.

Za poduk in kratek čas.

Krucni na Slov. Štajerskem.

(Spominki iz domače zgodovine.)

II. Po slavni zmagi, ki so jo krščanski junaki dne 12. septembra l. 1683 pred Dunajem

črez krutega Turka pridobili, imeli so tudi naši kraji pred ogerskimi puntarji nekoliko časa mir; kajti Tököly se je s svojimi trumami pomaknil na zgornjo Oggersko, kder ga je dne 17. septembra l. 1664 general Schulz precej potolkel in mu več trdnjav vzal. Tudi novi veliki vezir Ibrahim-satan imenovan — (prejšnjemu je bila glava odsekana zavolj zgube pred Dunajem). — Tököly-ju že več časa ni prav zaupal ter ga je hotel odstraniti. Povabil ga je torej k sebi in kralj Krucev je bil v železje zakovan in je moral v Drenopolje. Brez dvoma bi bil tam umorjen, pa nek krščanski junak je njegovemu nasprotniku, divjemu Ibrahimu, kmalu potem v krvavem boju glavo odsekal, in Tököly se je vrnil nazaj na zgornjo Oggersko ter začel s svojimi trumami zopet okoli razbijati in ropati. Tudi v Ljutomerske kraje je l. 1685 nek Pelhazy, Tököly-jev privrženec, z nekterimi Krucni zopet prirazbijal, si okoli sv. Križa po Murskem polji raznoterega blaga naropal, nektere hiše vžgal in se potem tako naglo, kakor je prišel, zopet črez Muro na Oggersko vrnil. Pri tej priliki je lastnik Braneka in Ljutomerskega grada: Tomaž baron Mauerburg, ko je z nekterimi pogumnimi možaki trumo Krucev proti Muri podil, uplenil med drugim tudi petletnega turškega otroka, sina Ibrahimovega, bivšega paše v Budi. Ko je namreč razkačeni Kara Mustafa na svojem pobegu izpred Dunaja v Gjurovem dal Ibrahima grozovito vmoriti, ¹⁾ je mati, neka Dinva iz Bude, z malim otrokom ubežala k Tököly-ju in njegove trume so malega Turčina na Štajersko seboj vzele. Ta otrok je bil dne 8. junija l. 1687 pri sv. Miklavžu v Ljutomerskih gorinah od takratnega župnika Mihala Žagerja slovesno krščen in je dobil ime Franc Karl. ²⁾ Boter mu je bil Ivan Jožef baron Mauerburg, brat zgoraj imenovanega Tomaža, ki je poleti živel večidel pri svojem velikem vinogradu v Zasavcu in je otroka odgojeval. Kaj je iz malega Turčina postalo, ni znano. Njegov odgojitelj in boter je dne 10. sušca l. 1719 umrl 60 let star in je pri Minoritih v Ptujju pokopan. ³⁾

Nekaj časa še je Tököly po Oggerskem rogovilil, toda njegove trume, od cesarske armade vedno nadlegovane, so se manjšale od dneva do dneva. Dne 19. prosinca l. 1688 morala se je tudi njegova najmočnejša trdnjava Munkacz vdati, katero je njegova supruga Helena Zrinska dve leti junško branila. Med raznimi dragocenosti, ki jih je cesarska armada tukaj uplenila, bila je tudi krona kralja Krucev. Podobna je dragonerskeji čeladi. Spodnji del je vijolične barve in obrobjen štiri prste na široko s čistim zlatom; zgornji del je pa obokast in bel, s platnom obšit in kinčan z velikim dragocenim kamnom. ⁴⁾ Kralj Krucev je prišel ob svojo krono, zato pa ga je turški veliki

¹⁾ Dr. J. B. Weiss, Weltgeschichte V. 925.

²⁾ Krstna knjiga fare sv. Miklavža.

³⁾ Sim. Povoden Rokopis.

⁴⁾ Hammer VI. 507.

vezir l. 1690 imenoval velikega kneza Sedmograškega. In ko se je Tököly s svojimi ostalimi trumami tje podal in še tam nekoliko let rogovilil, so prebivalci ljutomerske okolice imeli precej časa mir pred Krucci.

Smešničar 6. Kmet na Ogorskem naloži 3 cente tobaka na sani in peljá skrivši proti štajerske meji. Trije zviti financarji ga zvohajo in mu v tesnem prelazu vsedejo na sani ukazajoč, naj ukrene proti bližnji žandarmerijski štaciji. Ko se tako nekaj časa peljajo, ustavi kmet naenkrat sani pred studencem rekoč, da je treba konja napojiti. Ko ju napoji in zopet zasede svoje sani, ju z bičem zapodi v silni dir, ter ob enem financarje hipoma daleč za seboj pusti valjajoče se pod košem v snegu. Med napajanjem je namreč kmet bil koš privezal k studencu. Zgubil je sicer koš, a rešil je tobak, sebe pa financerjev in kazni.

Razne stvari.

(*Stradajočim Istrijanom*) je urednik „Slov. Gosp.“ dne 29. jan. t. l. odposlal 104 fl., prej 134 fl. 35 kr., skup 238 fl. 35 kr. Dalje darovali so veleč. g. prošt Zorčič 5 fl., velč. kanonik J. O. 3 fl., č. g. kaplan Zupanič 2 fl., č. g. kaplan Rupert Šuta 5 fl., č. g. župnik Anton Žunko 3 fl., g. učitelj Franc Praprotnik 1 fl. 40 kr. in mladi kmet Josip Karba 8 fl. 51 kr. Bog plati vsem!

(*Zahvala dobrotnikom*). Potrjujem prejem 104 fl. (sto in četiri), katere ste pri naročnikih „Slov. Gosp.“ nabrali, ter Vam javim, da se bode za omenjeno svoto takoj žito mej naše stradajoče siromake razdelilo. Izvolite v Vašem cenjenem listu vsem dariteljem najsrčnejšo zahvalo za njihovo dobrosrčnost v imenu odbora za stradajoče v srednji Istriji in v imenu stradajočih siromakov tolmačiti. Bog naj jih blagoslovi vseh in jim povrne njih blagi čin tisočerno! J. Berbuč, tajnik.

(*Kat. pol. društvo v Konjicah*) napravi pustno nedeljo, 8. t. m. veselico s tombolo ob 4. uri popoldne ter vabi vse ude k udeležbi.

(*Katoliškemu podpornemu društvu v Celji*) so darovali: 1) Čg. Jernej Voh 3 fl., 2) G. Fr. Lipovšek 2 fl., 3) G. Fr. Krašovic 2 fl. 4) Gospa Tr. Herič 2 fl. 5) Čg. Gregorij Presečnik 5 fl. 6) G. Fr. Kmecl 6 fl. 40 kr. 7) Čg. Roprt Šuta, poslal mu darovanih 16 fl. 8) Blagor. gosp. Jožef Sklona, ministerjalni nadvodja v pokoju 3 fl. 9) Gospica Lena Wogg 2 fl. 10) Čg. Anton Ostrožnik pristopil kot ustanovnik s 40 fl. ter vplačal 30 fl. 11) Velč. gosp. Jožef Flek, vikar stolne cerkve v Mariboru pristopil kot letnik z 2 fl. Začetek novega društvenega leta bi bil toraj precej ugoden! Hvala blagim dobrotnikom.

(*Iz Črešnjevca slov. bistriškega okraja*) se nam piše o hudej vratnej davici; tamošnjemu železniškemu čuvaju Šerbelju umrlo je zaporedom troje otrok.

(*Mariborska kazina*) z gledališčem vred imela je lani 13198 fl. dohodkov, 13.028 fl. stroškov.

(*Velik magacin*) za raznovrstno blago hočejo postaviti blizu koroškega kolodvora v Mariboru.

(*Ljutomerska sodnija zapreti*) dala je kovačico F. Dolanič v Pristovi, ker je na sumu, da je moža zastrupila.

(*Ledeni most v Vuhredu*) čez Dravo je tako močan, da čez nja vozijo težke vozove s četverjado.

(*Obsojeni v Celji*) bili so: italijanski delavec J. Copetti na 10 let v težko ječo, ker je grofu Montecuculi v Prošinu bil užgal „cigonco“, Franc Tobija v Pacinjih ptujskega okraja, ker je A. Šamperla ubil, na 3 leta v težko ječo.

(*Med Poličanami in Ponkvo*) je železniški vlak nekega moža povozil in glavo združil, da ni spoznati, kdo je bil ta nesrečnež.

(*Perutninskih tatov*) je mnogo v Mariboru in okolici, posebno v Radvanji; nedavno je mariborska policija 4 take kurečje prijatelje zgrabila in zaprla.

(*Drugo divjo mačko*) ustrelili so lovcu v gornjem Dupleku mariborskega okraja. Silna zima je nenavadno stvar k nam iz Ogorske ali Hrvatske pritirala. Blizu do Ormoža so uže volkovje prihruli.

(*Službeno doklado*) dobijo nadučitelj ljutomerski g. Jožef Horvat. Dalje Karol Polič in Anton Škvorec v Ostrovici.

(*Iz Trbovelj*) se nam piše, da je v Škarlovačkej premogovej jami mlademu fantu J. Jelencu dinamitni strel vnesel obe roki in raztrgal lice. Še le po strašnih mukah 4tedenskih je reva umrl v ljubljanskej bolnišnici.

(*Iz Prihove*) konjiškega okraja se nam poroča, kako hudo da ljudje ondi umirajo. V eni sami hiši umrli so 4 otroci za vratno vnetico; v dvema drugima vesnicama pa razsajajo osepnice.

(*V Krapjem ljutomerskega okraja*) na gostiji dosedanjega fanta iskreno narodnega Josipa Karbe je se za stradajoče Istrijane vsled predloga narodnega občinskega predstojnika g. Vida Spindlerja nabralo 8 fl. 51 kr.

(*Balatonsko jezero*) na Ogorskem je popolnem premrznilo.

(*Mariborska hranilnica*) je mesenca januarja prejela 213.333 fl., izplačala 168.175 fl.

(*Gojzda 5 oralov pogorelo*) je kmetu A. Koškoineku v Ljubnici konjiškega okraja.

(*Pri št. Ilji v Slov. goricah*) je tat 300 fl. vrednih par volov posestniku Oreheku ukradel in blizu mimo cerkve gnal, ko sreča č. g. župnika, č. g. kaplana in g. učitelja, ter se tako prestraši, da vola spustivši pobegne.

(*G. Korman*) v Ruteškej srenji (Greith), od Slovencev izvoljeni ud okrajnega zastopa mariborskega, res ni mogel priti k volitvi odbora, ker si je nogo zvinil in moral teden dni v postelji biti. Kaj pa je g. Mohorka v Orehovi vesi zadrževalo? Ali nam res nihče ne pové pravega uzroka?!

(Črešnjevcani) slov. bistrškega okraja bočejo baje nemčurja Sorschagggga izvoliti v župana! No, naj še pa mačka zaprejo k špehu! Povsod se devljejo nemčurji kot stari črepi na stran, le Črešnjevcani bi tega ne vedeli storiti?

(Novin) izhaja v Avstriji 1200, v Evropi 13625, na celem svetu 23.291.

(V Doberlivesi na Koroškem) je umrl tamošnji prošt Lionik, v Ljubljani pa misijonar A. Pirc 97 let star.

(Mariborski okrajni šolski svet) razpisuje učiteljske službe pa ne poudarja po zgledu drugih svetov na slovenskem Štajerskem, da ima prošnik slovenščine zmožen biti. Pri sv. Lovrencu v puščavi je uže podučitelj, ki ne zna nič slovenski. Da je pri sv. Lovrencu dokaj nemškutarjev, to vemo, neznano pa nam je, da bi ondi ne bilo nič Slovencev.

(Za uboge) po nevihtah lanskega leta hudo poškodovane v dekaniji sv. Jurija na Ščavnici so darovali milostljivi knez in škof 80 fl.

(Za družbo duhovnikov) je vplačal č. g. Mavčič 2 fl.

(G. dr. Dominkuš) bil je v državnem zboru izvoljen za uda državnemu sodišču. Dosedaj je g. dr. Jožef Kaisersfeld ondi zastopal Štajersko, a je propal z drugimi liberalci in ustavaki vred.

(Spremembe v Lavantinskejši škofiji). Č. g. Vinko Geršak prezentiran je za župnika v Podčetrtku. Zavodnje in Loče so razpisane do 18. febr. t. l. Č. g. Fr. Purgaj je umrl 26. let star.

Listište uredništva. Dopisi iz Črešene, Gorice in Koroškega prihodnjic. G. F. O. brezplačno ne moremo lista pošiljati. G. Š. v M. dopis ni poraben, g. v Brežicah: brezimeni dopisi gredó v papirjev koš.

Loterijske številke:

V Gradcu 31. januarja 1880: 79, 15, 54, 84, 80.
Na Dunaju " 37, 44, 75, 54, 11.
Prihodnje srečkanje: 14. februarja 1880.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 71:82 — Srebrna renta 92:25 — Zlata renta 86:05 — Akcije narodne banke 837 — Kreditne akcije 300 — 20 Napoleon 9.31 — Ces. kr. cekini 5:54 —

Prostovoljna prodaja.

V Hajdini nad Ptujem sred vasi blizu velike maribor-ptujске ceste je lepa kmetija prostovoljno na prodaj. Posestvo meri 16 oralov (joh), ima največ lepih in rodovitnih njiv, najboljšo so blizu hrama, občinsko pašo za konje in goveda, blizu hrama občinsko pašo za svinje in gosi, kojih se lahko redi, kolikor hoče. Pri hiši je rodoviten vrt za zelenjavo. Hišni hram je lesen, zraven konjski hlev, goveji hlev za 12 glav, dvojna zidana klet, škeđenj, dve parni, veliko prostorno dvorišče z velikim gnojnim kupom. Cena je 1940 fl., za hitrega plačnika še manjša. Koga reč zanima, naj se oglasi do 30. marca t. l. pri hiši št. 41. na Hajdini blizu Ptuja.

1—3

Zahvala in priporočba.

Velečestitej duhovščini in cerkvenim predstojništvom izrekam za do sedaj mi skazano zaupanje svojo zahvalo in prosim mi je še dalje ohraniti ter si dovoljujem priporočati jim svojo voščeno blago z jako znižano ceno, jednako tudi stearin-sveče za cerkve na izplačanje v letnem obroku.

Voščene sveče kilo fl. 2, ali funt fl. 1.20,
Stearin-sveče kilo 1 fl. 5 kr. ali funt 60 kr.
Voščeni svitki kilo fl. 2 ali funt fl. 1.20.

Prizadevala si bodem, da svojim prejemnikom vselej ustrezam najboljše in solidno in prosim za pogoste naročbe. Ustreza se točno.

Z najodličnejšim spoštovanjem
Marija Górt.

V Mariboru, v gosposkej ulici št. 13,
ali Burggasse št. 24.

2—2

Šmarnice naše lj. Gospe pr. Serca

in druge bukve, nove in stare, vežem močno, lepo in hitro, po nizkej ceni. Tudi stare: „Missale romanum“ in „Breviarium romanum“ prevežem, v črno ali rujavo usnje, močno in lično. Od Šmarnic računim, ako jih zvežem v na pol usnje, 40 kr., od pozlačenih in čisto v usnje prešanih 60 kr., od pozlačenih z zlato obrezo *1 fl., takih pa v rujavo usnje vezanih fl. 1.40, od takih s koščenim križcem in ključanco fl. 1.70, ravno takih, pa z okvirjem fl. 2.30. Vsakim bukvam priložim nožnice in lepo podobo Device Marije, to pa brezplačno.

Za taka in jednaka bukvovezarska opravila priporočuje se najljudneje

Janez Koprivec,

bukvovezar v Brežicah (Rann)
na Štajerskem.

2—3

Olja delat!

pridite k **Habeju v Framu**, mera in plačilo bo po navadi, sprejem prijazen. 1—3

Prošnja.

1—3

Oženjen mož, brez otrok, sedaj delavec na južnej železnici v Mariboru, želi priti v službo za mežnarja. On obljubi vestno streženje in vseskozi pošteno zadržanje. Ponudbe se prosijo napisati: **Martin Ješovnik v Melji pri Mariboru št. 50.**

Služba.

3-3

Za nek farovž iščejo gospodinjo tihega in čednega obnašanja, ki je vajena dobro kuhati in gospodinjevati. Kje? To pové uredništvo „Slov Gosp.“

Izvrstno naravno vino

Podpisani naznanjam slavnemu občestvu, da imam 20 štrtinjakov izvrstnega, naravnega po župniških vinogradih sv. Magdalene v Pozruku in Zavraču (to je posebno fino in za butelje sposobno) nabranega starega in novega vina na prodaj.

Tomaz Rožanc,

3-3

dekan pri sv. Magdaleni v Mariboru.

Oznanilo

V poduk za viničarje sprejme se s 1. marcem t. l. na vinorejske šoli v Mariboru 10 mladenčev. Prošnje vlagajo se pri ravnateljstvu do 20. febr. Več pové oznanilo v 4. štef. „Slov. Gosp.“. 2-2

Slomšekovih zbranih spisov

4-6

tretja knjiga:

Životopisi

8° stran VIII 397.

se dobiva po vseh slovenskih bukvarnicah,
trdovezan iztis fl. 1.40
broširan „ fl. 1.30

Za učitelje, bogoslovce, in dijake pri g. izdatelju u Ptuju znižana cena fl. l.— za poštnino naj se priloži 10 kr.

Priporočba.

Franjo Krašovic,

pozlatar

v gosposkej ulici štef. 119. v Celji,

priporočba se častitej duhovščini in slavnim cerkvenim predstojništvom za vsakovrstna pozlatarska dela: ponovljenje altarjev, tabnakelnov, podob, okvirjev i. t. d. trpežno, okusno in po nizkej ceni. Tudi izdelovanje iz nova rad prevzame in zgotovi v vsakem zelenem zlogu točno in vestno. Za poštno izvršitev in dobro delo daje porošstva. 2-3

Podučiteljska služba

v Kapeli pri Radgoni, IV. plačilnega razreda z prostim stanovanjem se razpisuje do 21. febr. t. l. Prosilci slovenskega in nemškega učilnega jezika zmožni, naj uložijo svoje prošnje po pravilnem potu.

Okrajni šolski svet v Zgornji Radgoni

dne 23. prosinca 1880.

2-3

Predsednik **Premmerstein.**

Dobre, pravične, nepokažene voščene sveče,

za katere se daje porošstvo, iz najboljšega čistega čebelnega voska, katere izvrstno lepo in prav počasi goré, prodajata po nejnižej ceni.

7-7

P. & R. SEEMANN,

Ljubljana, Gradišče, Vegove ulice, št. 8.

Izvrsten

gnojni gips (mavec)

priporočba železarijska kupčija

Danijela Rakuša v Celji

4-4

(v graškej ulici.)

Sol v grudah,

sol morsko v žakljih

prodava točno, po nizkej ceni proti poštnemu povzetju (Post-Nachnahme) v Celji

2-3

Rupert Jud.

Ustanovljena leta 1869.

Prva in največja glavna zaloga vseh izvirnih mašin šivalnic, edini zastopnik v Mariboru

Matija Prosch,

e. k. priv. trgovec,

v lastnej hiši, v gosposkej ulici štef. 23., v učilniškej ulici štef. 2. 3-32